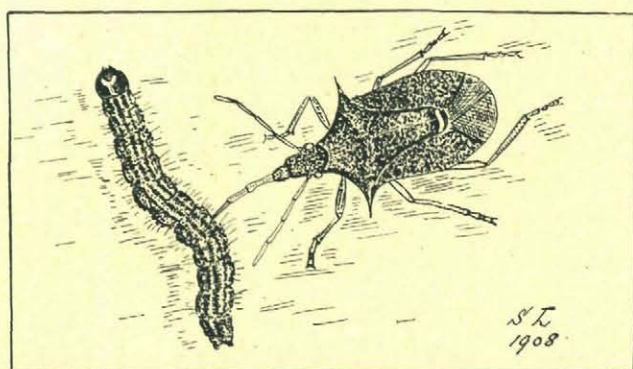

ROOVERS.

Op een zonnigen herfstmiddag nabij Amstelveen de elzen afzoekend, vond ik daar stil tegen een takje zittend een wants, zoo'n stevig lederbruin gepantserd dier, met als spitse punten uitstekende schouders en mooie gele pooten en sprieten, bekend bij de entomologen als *Acanthosoma haemorrhoidale*. Het dier zat met z'n snuit omlaag en aan de punt daarvan hing, bewegingloos, een rups tweemaal zoolang als de wants zelve, een z.g. kameelrups, omdat ze evenals „het schip der woestijn" van een dubbele bult op den rug voorzien is.

Klaarblijkelijk zat de wants de rups uit te zuigen en daarin was ze zoo verdiept, dat ze hare arrestatie niet bemerkte en de rups ook in 't doosje niet varen liet.

De wants is 3 × vergroot.

Toen ik thuis kwam had ze haar echter losgelaten; de rups was slap en scheen reeds lang dood te zijn.

Het was me in 't geheel niet duidelijk, hoe zoo'n wants een vrij groote rups, die toch wel hevige tegenstand zou bieden, kon overweldigen, en ik besloot dus daarmee eens de proef te nemen.

Om te beginnen liet ik de wants eenige dagen vasten en bracht haar toen in gezelschap met een driekwart volwassen rups van *Phalera bucephala*, het Berkenhoutje.

Zoo spoedig de rups in het doosje kwam, scheen de wants haar te bemerken, strekte haar 4-deelige zuiger, die in rust tegen de borst gelegd wordt, in z'n volle lengte uit en liep daarmee tastend voorwaarts.

De ten doode gewijde rups kroop onrustig zoekend rond. Het was ook niet prettig zoo van je eten te vorden gehaald; zeker niet voor een rups, voor wie ten alles moet zijn.

Zoekend liep ze rond en passeerde de wants, die haar zuiger (snavel) onmiddellijk tegen de rupsenhuid bracht en langzaam en gluisperig met de rups meeliep. Plotseling maakte de laatste een heftige spartelbeweging en bevrijdde zich daardoor van den zuiger.

Maar de wants gaf 't niet op; ze was hongerig en de weldoorvoede rups moet hare zinnen geprikkeld hebben. Langzaam liep ze weer met de rups mee en weer gelukte het haar de rups dicht bij één der stigmata (luchtopeningen) aan te boren. Weer spartelde de rups hevig, maar nu liet de roover niet meer los, de spitse punt der zuiger was en bleef in 't rupsenlichaam. De rups zette het op een loopen, de wants wandelde mede; de rups beet met hare sterke kaken naar haar belager, maar het harde pantser der wants kon daar best tegen; de rups draaide en wrong, de wants werd van de beenen gelicht, ze liet met zich doen, maar... hield ondanks alles vast. Daarna werd zij meer actief en trachtte de rups tegen te houden, hetgeen niet ging. Toen zette de rups zich stil neer, alsof ze in 't noodlot berustte, maar dat duurde niet lang. Blijkbaar bracht de wants geen verdoovend of bedwelmend vocht in de wond. Een poos liet ik het dier gaan, toen doodde ik de rups, die weer aan 't loopen was gegaan, omdat het voor deze een marteling moest zijn zoo langzaam leeggezogen te worden.

De wants ging nu zoodanig zitten, dat de vrij zware rups aan de zuiger hing, juist zooals ik haar in de natuur had aangetroffen.

Zoowel deze eigenaardige houding als het taaie vasthouden der rups deed mij vermoeden, dat de punt der zuiger van weerhaakjes zou zijn voorzien. Onder het microscoop kon ik slechts onbeduidende haartjes vinden, zoodat me ook thans nog niet duidelijk is, hoe de wants de rups kon vasthouden en die, hangende aan de punt van den zuiger, kon leegzuigen.

Overigens is het dus hier de geschiedenis van wezel en haas, alleen duurt het wat langer.

Wreede middelen houdt de Natuur er op na, om sommige dieren aan den kost te helpen.

Tenminste zoo vinden wij het.

S. LEEFMANS.

IETS OVER DE „VOGELWARTE" TE ROSSITTEN.

In het dorpje Rossitten, ongeveer op het midden van de Kurische Nehrung gelegen, is door de Deutsche Ornithologische Vereeniging een vogelwaarnemingsstation, eene zoogenaamde „Vogelwarte" opgericht. Deze Vogelwarte, sinds een 5-tal jaren onder leiding van Dr. J. Thienemann, te Rossitten staande, stelt zich ten doel het leven der vogels te bestudeeren. Als een voornaam onderdeel dezer biologische studie wordt vooral de *vogeltrek* bijzonder nauwkeurig nagegaan. Bij vele lezers zal de vraag rijzen, waarom men juist in dit zeer afgelegen, nauwelijks 500 inwoners tellende dorpje, tot de oprichting van een dergelijke Vogelwarte is overgegaan. Het men echter op de omgeving van Rossitten en maakt men slechts één vogeltrek hier mee, zoo is het antwoord op deze vraag gegeven.

Het lang uitgestrekte schiereiland (pl. 100 K.M.) met zijn veelvuldige terreinsafwisseling en vele verschillende schuilplaatsen, biedt den trekkenden vogels aanlokkelijke rustplaatsen aan; de geringe breedte van de Nehrung (bij Rositten is de grootste breedte en wel 4 K.M.) maakt de bestudeering van den vogeltrek veel minder moeilijk dan in het binnenland. Naast de bekende Vogelwarte op Helgoland is dan ook die te Rossitten als zeer gunstig gelegen te beschouwen. Om een indruk te geven van den vogeltrek hier ter plaatse, diene dat Dr. Thienemann heeft vastgesteld, dat bij den grooten herfsttrek der kraaien per dag soms 52.000 stuks het dorpje passeeren; dit zijn de bonte kraaien, *Corvus cornix*, die uit Siberië en Rusland komen om in minder koude streken te overwinteren.

Het aantal soorten trekvogels, tot op heden op de Kurische Nehrung waargenomen, bedraagt 265.

Zooals wij reeds opmerkten, is de bestudeering van den vogeltrek de hoofdtaak van de Vogelwarte. Tot heden heeft men hiertoe proeven genomen met bonte kraaien, *Corvus cornix*, kokmeeuwen, *Larus ridibundus*, en Ooievaars, *Gavia ciconia*.

Dr. Thienemann koopt van de na te vermelden kraaienvangers een gedeelte hunner buit levend en ongeschonden op, voorziet deze vogels aan één der pooten van een aluminiumring (waarop staat »Vogelwarte Rositten«, benevens een nummer), en laat ze dan vliegen. Tot 1906 heeft hij 730 stuks aldus gemerkte bonte kraaien laten vliegen.

Zijne hoop, hoogstens 1 pc. van dit getal terug te bekomen, werd verre overtroffen, want 57 stuks, d.i. plm. 8 pc. zijn reeds ingezonden. Van de plaatsen, waaruit gemerkte kraaien opgezonden werden, is tot heden Petersburg het meest oostelijk en een plaatsje in Rheinland het meest westelijk gelegen. Hoogstwaarschijnlijk is Holland ook onder dit kraaientrekgebied begrepen, en is de kans om hier te lande gemerkte kraaien aan te treffen niet gering. Alle personen, die gemerkte kraaien vangen of schieten, doen dan ook goed werk met de ringen naar de Vogelwarte op te sturen.

Het merken der kokmeeuwen heeft ook goede resultaten opgeleverd. Daar deze vogels in de omgeving van Rossitten aan den z.g.n. »Möwenteich« bij duizenden des zomers komen broeden, is het gemakkelijk de nog in het nest liggende jongen dan van voertingen te voorzien. Van de 172 gemerkte vogels werden reeds 6 stuks (d.i. 3,5 pCt.) ingezonden, één exemplaar zelfs van de Seine.

De nieuw proef hestaat in het merken van Ooievaars; reeds werden 100 jonge Ooievaars in het nest van een voerting voorzien. Deze ring is zelfs in de verte goed te herkennen en bevat, behalve nummer en opschrift »Vogelwarte Rossitten« nog het toevoegsel »Germania«; het is namelijk te verwachten, dat men exemplaren van uit Afrika toegezonden zal krijgen en daarom is de naam van het land op den ring niet overbodig.

Behalve van den vogeltrek wordt hier ook studie gemaakt van de meest doeltreffende middelen om de nuttige vogels te vermeerderen. Op het gebied der wintervoeding bijv. zijn door Dr. Thienemann reeds mooie resultaten verkregen. In zijn brochure »Praktische Winterfütterung für Meisen«, raadt hij vleeschvoeder als een goed middel aan om de Koolmeezen des winters in »the struggle for life« te helpen. Alle geschoten dieren, volgens of zoogdieren, hangt men verspreid in de bosschen op, nadat men eerst door plukken of villen het vleesch gedeeltelijk ontbloot heeft. Bij invallende sneeuw en vorst ziet men dan tientallen meesjes dit aas tot aan 't skelet schoonpikken. Zeer zeker zijn zulke opgehangen cadavers geen smakelijk gezicht; en wij mogen het door de

passeerende dames geuite »grätzlich« dan ook niet kwalijk nemen.

Wij merkten reeds op, dat de omgeving van Rossitten zoo rijk aan afwisseling is. Van het Kurische Haff dwars over Nehrung naar de Oostzee wandelende, treffen wij toch kleigrond, weide, vijvers, duinen (Bruchberge en Schwarzes Berg), struiken en verschillende bosschen aan. De Vogelwarte ligt in een soort prairie, hier »Palwe« genaamd. Deze Palwen zijn ook het Dorado voor de kraaienvangers, die een koude van 18° C. trotseerende, rustig hunne netten uitzetten om door het vangen van kraaien een schamel stnkje brood te verdienen; een tamme kraai en vischvoeder dienen als lokmiddel voor de passeerende vogelzwermeren.

Hoewel op het oogenblik de Vogelwarte nog aan eene ornithologische vereeniging toebehoort, kan zij toch op krachtige Staatshulp rekenen. Dit blijkt uit het feit dat in 1907 met behulp van Staatssubsidie een nieuw gebouw, ter vervanging van de tot heden gebruikte houten loods, gesticht is, en het bovendien in de bedoeling der Regeering ligt de geheele inrichting te Rossitten binnenkort over te nemen. Is het zoo ver, dan hoopt men ook tot de oprichting van tusschenstations over te gaan en op die manier de biologische studie der vogels krachtig te bevorderen. Hongarije is in dit opzicht alle andere landen reeds vooruit door de vanwege den Staat opgerichte ornithologische centrale.

Utrecht.

P. BOODT.

Uit: Verslagen en Mededeelingen der Ned. Orn. Vereeniging.

Rotterdamsche Natuurhistorische Club.

Vergadering van 27 October 1908.

De voorzitter, Dr. Büttikofer, opent deze vergadering, waarna de heer Lindemans rondgeeft een aantal zeer zeldzame vlinders van N-Guinea en omliggende eilanden.

De heer A. J. Zöllner vertoont een fraaie serie van *Lamproisa Splendidula* ♀.

De heer Dr. v. d. Feen brengt ter tafel eenige doorsneden van een zeeanemone, waarin met het microscoop zeer duidelijk de tusschenschotten en spierbundels te zien waren; benevens een spirituspreparaat van een z.g. symbiose van kluienaarskreeft en zeeanemonen. Bovendien doet spr. eenige mededeelingen aangaande het bacteriologisch onderzoek van water.

De heer Dr. Büttikofer toont een levend ex. van den Kleinen Herculeskever: *Dynastes tityus* uit Brazilië.

De heer J. G. Zöllner laat circuleeren een ex. van *Dianthoecia Carpophaga Borki*, een vlindertje, nieuw voor ons land, door spr. meegebracht uit Epen, waarschijnlijk in zaadhollen van *Silene inflata* Schmidt, mogelijk ook in zaadhollen van *Lychnis* soorten. Van de vijf rupsen, door spr. meegenomen, bracht slechts één het tot vlinder (20 Aug. 1908) de andere vier waren met sluipvliegen bezet. Hoewel het niet onwaarschijnlijk mocht worden geacht, dat de vlinder in ons land zou voorkomen, was hij hier tot heden niet aangetroffen.

De heer Van der Hoop geeft rond een aantal fraaie goudhanen uit Zwitserland.

De Heer De Koning geeft een overzicht van de in ons land voorkomende soorten van Cyclops, naar aanleiding van een aantal levende ex.